ROK XII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

№ 21

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LISTOPADA 1937 R.

CHEMIA NA WYSTAWIE PARYSKIEJ

Tegoroczna międzynarodowa Wystawa Sztuki i Techniki w Paryżu nie poświęca szczególnej uwagi przemysłowi chemicznemu. Pierwotny projekt wzniesienia specjalnego pawilonu wytwórczości chemicznej, pod patronatem francuskiego Związku Przemysłu Chemicznego, nie doszedł do skutku. Wśród pawilonów, poświęconych poszczególnym gałęziom produkcji — dwa tylko rodzaje przemysłu chemicznego znalazły swój wyraz. Oba zresztą zajmują sąsiadujące pawilony, tworząc — zewnętrznie przynajmniej — pewien zespół. To masy plastyczne oraz farby i lakiery. Pierwszy pawilon poświęcony jest przedstawieniu nietyle produkcji, ile zastosowaniu mas plastycznych, ze specjalnym akcentem na możliwości użycia ich w dziełach sztuki stosowanej. Widzimy więc różnorakie zastosowania i gotowe przedmioty z celuloidu, bakelitu, galalitu, pollopasu i wielu innych mas plastycznych o mniej lub więcej fantazyjnych nazwach. Szczególnie piękne są dzieła malarskie, przy których tworzeniu zużytkowane zostały masy plastyczne jako materiał zasadniczy albo pomocniczy. Wystawa farb i lakierów podchodzi do tematu raczej od strony produkcji: przy pomocy tablic i schematów, zajmujących centrum pawilonu, ilustruje przebieg fabrykacji; witryny poszczególnych firm, umieszczone pod ścianami, mają charakter raczej reklamowy.

Pawilony sekcyj zagranicznych również nie wiele miejsca poświęciły wytwórczości chemicznej. Wyjątek stanowi olbrzymi pawilon niemiecki, gdzie eksponaty I. G. Farbenindustrie zajmują jedno z miejsc czołowych wśród innych gałęzi przemysłu. Szczególny nacisk wystawcy położyli na produkcję chemiczną materiałów zastępczych; są więc pięknie podane eksponaty i schematy produkcyjne w zakresie syntetycznego kauczuku, syntetycznej benzyny, sztucznych włókien ciętych. Powszechną uwagę przyciąga kolorowa fotografia, a bardzo celowo pod względem dydaktycznym ułożona jest tablica półproduktów organicznych i barwników. Kolekcja ostatnich zdobyczy wiedzy i techniki w zakresie produktów farmaceutycznych uzupełnia niemiecką wystawę przemysłu chemicznego.

Na drugim z kolei miejscu pod względem celowości pokazu przemysłu chemicznego postawić trzeba pawilon włoski, a zwłaszcza piękną wystawę znanej fabryki Montecatini, która w szklanych rurach umieściła zespół prób swoich fabrykatów. Każda rura oznaczona jest numerem, a szczegółowe wyjaśnienia, pod odpowiednimi numerami umieszczone na balustradzie otaczającej stoisko, pozwalają zorientować się w charakterze produkcji.

Inne kraje w mniejszym znacznie stopniu uwzględniają produkcję chemiczną, niektóre (jak np. Wielka Brytania) pomijają ją całkowicie.

Pawilon polski — niewątpliwie jeden z najpiękniejszych a bezspornie najwytworniejszy na Wystawie Paryskiej w sekcjach zagranicznych — nie zajmuje się prawie zupełnie polskim życiem przemysłowym, nie objął więc całokształtu naszego przemysłu chemicznego. Jedynym niemal akcentem, podkreślającym istnienie polskiego przemysłu chemicznego, jest diorama i tablica produkcyjna fabryki związków azotowych w Mościcach; ponadto — wystawiona jest gablotka z produktami Zakładów Elektro w Łaziskach Górnych.

Znacznie obszerniej podane są na Wystawie wiadomości i eksponaty, dotyczące nie przemysłu, lecz nauki chemicznej. „Palais de la Decouverte" poświęca chemii jeden wielki dział. Zorganizowany pod bezpośrednim kierownictwem i przy udziale sztabu pracowników Profesora Urbain, obejmuje zespół wiadomości dotyczących zarówno elementarnych zjawisk chemicznych, jak najnowszych zdobyczy fizyko-chemii — z rozbijaniem atomów włącznie. Duża ilość wykonywanych na miejscu doświadczeń gromadzi liczne zastępy widzów. Możnaby wprawdzie wskazać, że człowiek zupełnie nieprzygotowany nie wyniesie zapewne pożytku z oglądania oderwanego eksperymentu albo wysłuchania wykładu, nie podbudowanego zasadniczymi wiadomościami w zakresie chemii. Dla specjalistów znowu poziom pokazu jest zbyt popularny. Ale niewątpliwie przyczynia się on do propagandy znaczenia chemii i każdemu wskazuje jej wielkie możliwości. Zwłaszcza w porównaniu z innymi działami wiedzy, ilustrowanymi na terenie pałacu odkryć — oddział chemiczny wyróżnia się wielką systematycznością i doskonałą metodyką.

Trzeba się zgodzić, że przemysł i nauka chemiczna jest szczególnie trudna do celowego zaznajomienia z nimi przeciętnego widza wystawowego, na którego wyobraźnię oddziaływują raczej inne elementy, niż te które stanowią istotę chemii. Tę okoliczność respektując, należy stwierdzić iż zwiedzający tegoroczną wystawę paryską przy odrobinie dobrej woli jest w stanie zapoznać się z szeroką skalą zagadnień chemicznych, pozostawiając jednak nieco na uboczu ich techniczne rozwiązywanie.

ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE

Związek Przemysłu Chemicznego od paru miesięcy zajmuje się żywo podjętą przez Rząd inicjatywą ustawowego uregulowania sprawy ścieków fabrycznych. Jest to zagadnienie szczególnie doniosłe dla przemysłu chemicznego, który spuszcza różnorodne rodzaje ścieków, a wskutek tego jest zainteresowany w najwyższym stopniu w racjonalnym ukształtowaniu właściwych przepisów. Dlatego też Związek Przemysłu Chemicznego jeszcze w czerwcu r. b. zapoznał wszystkie zrzeszone przedsiębiorstwa chemiczne z projektami, opracowanymi przez czynniki urzędowe. Całokształt zagadnienia był dyskutowany na terenie Związku Izb Przemysłowo-Handlowych, który przekazał odpowiedni referat warszawskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej. Zebranie, jakie odbyło się na tym terenie w lipcu r. b. — z licznym udziałem przedstawicieli przemysłu chemicznego, jednogłośnie wypowiedziało opinię, iż badane podówczas tezy nie nadają się do realizacji, istnieje natomiast konieczność ponownego opracowania projektu roporządzenia.

Już po upływie okresu letniego odbyło się ponowne zebranie w tej sprawie, a za podstawę dyskusji przyjęty był projekt, opracowany przez przemysł papierniczy i celulozowy. Celem szczegółowego zbadania tego projektu, zwłaszcza zaś wprowadzenia doń poprawek, wysuwanych przez inne gałęzie przemysłu — powołana została specjalna podkomisja pod przewodnictwem p. Prof. Kazimierza Smoleńskiego. W pracach tej komisji biorą udział z ramienia przemysłu chemicznego pp. Inż. M. Holtorp, Inż. S. Wołkowicz, Inż. J. Milewski, Inż. T. Bądzyński.

Prace komisji będą zakończone w pierwszym etapie w najbliższych dniach. Wówczas też — zgodnie z postanowieniem Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego — będzie zwołane na terenie Związku specjalne zebranie, poświęcone przedyskutowaniu wyników prac komisji pod kątem widzenia potrzeb i interesów przemysłu chemicznego.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Jak już sygnalizowaliśmy, ogłoszona została drukiem pierwsza — od chwili odzyskania niepodległego bytu państwowego — farmakopea polska. Nosi ona wprawdzie tytuł „Pharmacopea Polonica II", jednak za pierwsze wydanie polskiej farmakopei uznane zostało opracowanie, datujące z początków ubiegłego stulecia.

Obecna farmakopea jest wielkim dziełem, obejmującym 1.100 stronic druku, opracowana zaś była przez specjalna komisję, która działała od r. 1922.

Trudno jest oczywiście ocenić w tej chwili, w jakim stopniu polska farmakopea zda egzamin życia. Dopiero paroletnie stosowanie jej w praktyce pozwoli na obiektywne stwierdzenie użyteczności dzieła. W każdym razie praca, włożona w farmakopeę jest bardzo wielka, a na uwagę przemysłu chemicznego zasługuje całkiem szczególnie, gdyż podane są w niej wymagane właściwości i metody badania bardzo wielu produktów chemicznych, wytwarzanych w Polsce.

Farmakopea wydana została nakładem Towarzystwa Przyjaciół wydziałów i oddziałów farmaceutycznych przy uniwersytetach w Polsce. Jest do nabycia w Polskim Powszechnym Towarzystwie Farmaceutycznym, Warszawa, Długa 16.

Nakładem Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie ogłoszony został spis rzeczoznawców branżowych, zaprzysiężonych rzeczoznawców księgowości przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie. Wydawnictwo to obejmuje również zestawienie odpowiednich regulaminów dla rzeczoznawców.

Główna Księgarnia Wojskowa wydała obszerne dzieło-album „Polska Na Morzu", w którym prócz artykułów p. Vicepremiera E. Kwiatkowskiego i Gen. Dyw. Orlicz-Dreszera — zabiera głos cały szereg innych wybitnych znawców naszych spraw morskich.

Ze względu na wartość artystyczną i literacką, dzieło to jest godne poparcia.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Na terenie samorządu gospodarczego prowadzone są badania, dotyczące uruchomienia regularnego połączenia okrętowego portów polskich z portami Afryki Zachodniej, ze szczególnym uwzględnieniem Gwinei Francuskiej. Ewentualne dezyderaty i uwagi prosimy kierować bezpośrednio pod adresem Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, Wiejska 10.

Zanotowane zostały następujące zmiany przepisów celnych i reglamentacyjnych (NrNr 28 i 29 „Informatora Eksportowego").

Chile. Z dniem 16 października 1937 r. podwyższone zostały cła importowe na farby smołowcowe i przędzę sztucznego jedwabiu.

Dania. Wniesiony został do parlamentu projekt rządowy w sprawie ustawy walutowej. Projekt przewiduje rozszerzenie listy towarów wolnych od reglamentacji dewizowej.

Holandia. Z dniem 1 października 1937 r. zniesiono kontyngentowanie wwozu mydła toaletowego.

Litwa. Rząd litewski powziął decyzję przedłużającą z dniem 1.X.1937 na dalszy okres roczny t. j. do 1.X.1928 r. moc obowiązującą ustawy o kontroli dewizowej.

Łotwa. W Dzienniku Urzędowym „Valdibas Vestemsis" z dnia 30.8.1937 ogłoszono listę specyfików farmaceutycznych, których import do Łotwy może nastąpić za każdorazowym pozwoleniem Zarządu Farmaceutycznego.

Paragwaj. Zniesione zostały wszelkie ograniczenia dewizowe.

Zwracamy uwagę na następujące raporty opublikowane w Nr Nr 28 i 29 „Informatora Eksportowego".

Kanada. Problem rozwoju dostaw towarów polskich.

Malaje Brazylijskie. Widoki dostaw artykułów chemicznych.

Japonia. Zarządzenia regulujące import zagraniczny.

KRONIKA

Przypominamy podane przez nas już w swoim czasie informacje o konieczności terminowego (przed dn. 15 każdego parzystego miesiąca) składania podań o zezwolenie przywozu towarów, objętych t. zw. „listą surowcową". Podania te powinny obejmować zapotrzebowanie na nadchodzący dwumiesięczny okres kontyngentowy. Szczegółowe informacje w tej sprawie ogłoszone przez nas były w Nr. 17 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" z dn. 1 września r. b.

Dn. 25 października 1937 odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym postanowiono zwołać najbliższe Walne Zgromadzenie Związku dn. 13 listopada r. b., o godz. 16 min. 30 w pierwszym i o godz. 17 w drugim terminie. Walne Zgromadzenie odbywa się w wyniku postanowień zatwierdzonego dn. 26 września r. b. przez Min. Przemysłu i Handlu nowego statutu Związku, celem dokonania wyboru władz Związku. Ponadto, Walne Zgromadzenie zajmie się sprawą poprawek do statutu Związku oraz do statutu Fundacji Stypendialnej przy Związku. Wreszcie — na porządku obrad Walnego Zgromadzenia znajdzie się wykład o bezpieczeństwie pracy znanego specjalisty w tym zakresie, p. Inż. Witolda Sławińskiego.

Zarząd zapoznał się z aktualnym stanem sprawy opracowania projektu rozporządzenia o ściekach; sprawę tę omawiamy na innym miejscu. Wreszcie Zarząd rozważał możliwości zwołania w Warszawie Kongresu Chemii Przemysłowej i doszedł do pozytywnych wniosków w tym zakresie.

Sp. Akc. „Strem" sfinalizowała rozmowy z Zarządem L. O. P. P., celem ufundowania samolotu szkolnego typu RWD8, przeznaczonego do szkolenia rezerw lotniczych.

Począwszy od dn. 26 października r. b. rozgłośnia radiowej stacji nadawczej Warszawa I nadaje aktualne felietony, poświęcone zagadnieniom przemysłu chemicznego. Pierwsza pogadanka wygłoszona była przez Dyrektora Związku, p. Inż. E. Trepkę p. t. „W świecie ujarzmionych atomów".

Centralny Związek Średniego i Drobnego Przemysłu w Polsce, Warszawa Czackiego 3/5 (tel 300-50) organizuje w listopadzie: kurs ratownictwa fabrycznego, przeznaczony dla pracowników biurowych, pracowników ruchu i t. d.; kurs bezpieczeństwa pracy, przeznaczony dla pracowników, którzy kierują akcję bezpieczeństwa pracy w zakładzie przemysłowym.

Kursy odbywać się będą w godzinach wieczorowych; opłaty za wykłady nie są pobierane. Zgłoszenia należy kierować pod wyżej podanym adresem.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 72 z dn. 13 października r. b. ogłoszone zostało pod poz. 528 rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 września 1937 o rozszerzeniu listy chorób zawodowych, objętych ubezpieczeniem od wypadków w zatrudnieniu i chorób zawodowych.

Zgodnie z przepisami tego rozporządzenia do chorób zawodowych zaliczono zatrucie fosforem i jego związkami, arsenem i jego związkami, siarczkiem węgla, benzolem, jego homologami i ich pochodnymi oraz chloropochodnymi węglowodorów szeregu tłuszczowego.

W Dz. Ust. Nr. 74 z dn. 20 października r. b. ogłoszone zostało pod poz. 543 rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 6 października 1937 r. o obniżeniu ceł wywozowych dla Gdańska.

Zgodnie z przepisami tego rozporządzenia, ustalono następujące niskocelne kontyngenty wywozowe na okres od dn. 1 kwietnia 1937 r. do 31 marca 1938 — w zakresie artykułów bezpośrednio interesujących przemysł chemiczny:

Żużle, zendry i popioły: zawierające ołów — 30 ton bez cła, zawierające miedź — 80 ton bez cła, zawierające cynę — 40 ton bez cła.

Kości surowe mielone i niemielone — 300 ton ze stawką zł. 1,50 od 100 kg.

W Dz. Ust. Nr. 73 z dn. 16 października 1937 ukazało się pod poz. 536 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 30 września r. b. w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie zmiany rozporządzenia z dnia 22 kwietnia 1937 o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła.

Na mocy powyższego rozporządzenia nasiona soi (z poz. 24 z p. 4) do przerobu na olej do konserw rybnych opłacać będą 10% cła normalnego (autonomicznego).

Rozporządzenie obowiązuje od dn. 16 października 1937 r.

W „Monitorze Polskim" Nr. 246 z dn. 25 października 1937 pod poz. 393 ukazało się Obwieszczenie Ministra Skarbu z dnia 18 października 1937 w sprawie urzędów celnych, uprawnionych do odprawy celnej produktów pośrednich, służących do wyrobu barwników syntetycznych.

W Dzien. Urzęd. Ministerstwa Skarbu Nr. 27 z dnia 20 października 1937 pod poz. 821 ukazał się okólnik C. 90 Ministerstwa Skarbu z dnia 13 października r. b. L. D. IV.11057/1/37 w sprawie przedkładania wykazów kwartalnych o przywiezionych, wywiezionych oraz skonfiskowanych środkach i przetworach odurzających.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 43 z dnia 15 października 1937 r. ogłoszone zostały następujące zmiany w zakresie taryf kolejowych na produkty chemiczne.

W taryfie wyjątkowej pK — 20 w p. 1 „Przedmiot" ustęp A zastępuje się nowym brzmieniem: „Naftalin surowy prasowany".

W pozycji 597 klasyfikacji towarów po słowie „chlorobenzol" dodaje się słowo „monochlorobenzol".

Wprowadzone zostały w życie nowe taryfy specjalne: taryfa specjalna GC — 30 na eksport kuchów (makuchów, wytłoczyn w płytach, kawałkach lub mielonych z palmy i kopry) przez granice lądowe, taryfa specjalna PJ — 33 — na wywóz chromianów i dwuchromianów przez porty polskie oraz taryfa specjalna PJ — 43 na eksport przez Gdynię i Gdańsk kwasu siarkowego dymiącego (oleum).

CENY NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW CHEMICZNYCH W/G NOTOWAŃ DOMU HANDLOWEGO B. NEUFELD, WARSZAWA, Leszno 54.

	Cena w zł. za 100 kg.
Ałun chromowy	70.—
Ałun krystaliczny	50.—
Ałun mielony	50.—
Antichlor kryst.	41.—
Antimonium crud. w kawałkach	200.—
Antimonium crud. w proszku	250.—
Asfalt Gilsonit	80.—
Azotan baru	160.—
Barwniki anilinowe — ceny i katalogi na żądanie	
Błękit Milori i Paryski	650.—
Biel cynkowa	75.—
Biel ołowiana	150.—
Boraks kryst.	80.—
Boraks w proszku	80.—
Boran manganu	340.—
Braunsztyn	80.—
Chlorek baru	75.—
Chlorek cynku w proszku 98/100%	120.—
Chlorek wapna	40.—
Dwuchromian potasu	155.—
Dwuchromian sodu	135.—
Dwusiarczyn sodu bezwodny 60/62%	65.—
Fenol	310.—
Fosforan sodu trójzasadowy	90.—
Fosfór czerwony	650.—
Glejta angielska w proszku	150.—
Glin metaliczny w proszku	550.—
Grafit angielski w łuskach	130.—
Grafit angielski w proszku 95/97%	130.—
Hydrosulfit	280.—
Kalafonia	75.—
Kamfora w taflach	725.—
Kaolina w kaw. i w proszku	14.—
Kreda chem. czysta	52.—
Kwas borny	180.—
Kwas szczawiowy	160.—
Litopon 30%	80.—
Minia ołowiana	130.—
Minia żelazowa min. 90%	80.—
Nadboran sodowy	360.—
Nadmanganian potasu	300.—
Nitrobenzol	450.—
Octan kobaltu	1200.—
Octan ołowiu	165.—
Olej rycynowy med.	225.—
Pumeks w kawałkach	60.—
Pumeks w proszku	40.—
Sadza ameryk. Carbon-black marki Witco — ceny konwencyjne.	
Salmiak mielony	115.—
Salmiak w kaw. subl.	200.—
Siarczan kobaltu	750.—
Siarczan magnezu	21.—
Siarczan miedzi	84.—
Siarczan żelazowy	15.—
Siarka mielona	35.—
Siarka w laskach	35.—
Talcum 000	19.—
Talcum 00000	26.—
Talcum 000000	29.—
Tanina 92%	750.—
Tlenek kobaltu 76%	2.200.—
Węglan magnezu w cegiełkach	230.—
Węglan magnezu w proszku	125.—
Węgiel aktywowany odbarwiający do olejów	140.—
Ziemia okrzemkowa	35.—
Żelazocjanek potasowy	320.—
Żelazocjanek sodowy	250.—

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i należy rozumieć je za 100 kg. loco skład Warszawa wraz z opakowaniem.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.